

BANKŲ APKLAUSA DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ 2007 M. SPALIS

1. Apžvalgos sudarymo metodika, principai ir tikslai

Lietuvos bankas skelbia pusmetinę Bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų apžvalgą. Bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų organizuojamos siekiant gauti informaciją apie bankų taikomas nepalūkanines paskolų sąlygas, skolinimosi sąnaudas ir rinkos lūkesčius. Ši apžvalga buvo atlikta 2007 m. spalio mėn., atsakymai gauti iš 9 komercinių bankų ir 2 užsienio bankų skyrių.

Buvo prašoma, kad bankai atsakytų, kaip pasikeitė namų ūkiams ir nefinansinėms įmonėms jų taikomos skolinimo sąlygos laikotarpiu nuo 2007 m. balandžio mėn. pabaigos iki 2007 m. spalio mėn. pabaigos¹. Buvo prašoma, kad atsakydami į klausimus apie būsimą situaciją bankai įvertintų skolinimo sąlygų pokyčius pusmečiu į priekį (2007 m. spalio mėn.– 2008 m. balandžio mėn.).

Šioje bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų apžvalgoje pateikta apibendrinta aukštas pareigas einančių komercinių bankų darbuotojų, susijusių su paskolų teikimui, nuomonė ir ji nebūtinai parodo Lietuvos banko ar jo darbuotojų poziciją bei vertinimus.

Apibendrinant nuomones ir skaičiuojant tam tikrą atsakymo variantą pasirinkusių bankų procentą, atskirų bankų atsakymai, kaip ekspertų vertinimai, buvo traktuojami vienodai, nepaisant užimamos rinkos dalies. Terminas „sugriežtėjo“ reiškia bankų, sugriežtinusių skolinimo sąlygas, ir bankų, sušvelninusių skolinimo sąlygas, procentų skirtumą.

Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, pranešusių apie kredito standartų griežtinimą (paklausos padidėjimą), ir bankų, pranešusių apie kredito standartų sušvelninimą (paklausos sumažėjimą), procentų skirtumas. T. y. teigiamas procentų skirtumas reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų standartus, neigiamas – kad sušvelnino. Analogiškai procentų skirtumas interpretuojamas skaičiuojant paklausos pokyčius: teigiamas procentų skirtumas reiškia paklausos padidėjimą.

¹ Šis laikotarpis apima šešis mėnesius, todėl, kad būtų patogiau, toliau šioje apžvalgoje įvardijamas kaip pusmetis.

2. Rezultatų apibendrinimas

I. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

Kredito standartai. 45 procentai apklausoje dalyvavusių bankų (iš viso apklausta 11 bankų) pastarąjį pusmetį sugriežtino įmonėms taikomus bendruosius kredito standartus (žr. 1 pav.). Smulkioms ir vidutinėms įmonėms kredito standartai griežtėjo mažiau (27% bankų juos griežtino, o 9% švelnino), tuo tarpu didelėms įmonėms kredito standartus griežtino daugiau negu pusė apklaustųjų bankų. Ypač sugriežtėjo ilgalaikių paskolų teikimo sąlygos (jas sugriežtino 82% bankų).

Rizikos padidėjimas buvo pagrindinis veiksnys (žr. 2 pav.), lėmęs skolinimo įmonėms sąlygų sugriežtinimą. Bankų vertinimu, lūkesčiai susiję su bendra ekonomikos situacija, pramonės šakos ar konkrečių įmonių perspektyvos įvertinimas ir užstato rizika vienodai prisidėjo prie kredito standartų griežtėjimo šį pusmetį. Finansavimo išlaidos beveik neturėjo įtakos kredito standartų pokyčiams, tačiau konkurencinis spaudimas, dėl kurio ankstesniais laikotarpiais bankai buvo linkę švelninti kreditavimo sąlygas įmonėms, šį pusmetį buvo vertinamas kaip mažiau svarbus ir tai lėmė kredito standartų griežtėjimą.

Pastarąjį pusmetį bankai buvo linkę griežtinti visas paskolų ir kredito linijų teikimo sąlygas (žr. 3 pav.), išskyrus paskolos arba kredito linijos dydį. Labiausiai sugriežtėjo reikalavimai, keliami užstatui (juos griežtino 64% bankų), be to, pastebimai buvo didinama paskolų ir kredito linijų kaina (maržą didino 55% bankų). Ir toliau marža sparčiau didėjo rizikingiems klientams – jiems maržą padidino 64 procentai bankų.

Paskolų paklausa. 55 procentai apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad bendra įmonių paskolų paklausa šiek tiek arba labai išaugo (žr. 4 pav.). Nė vienas apklausoje dalyvavęs bankas nepastebėjo, kad pastarąjį pusmetį paskolų paklausa būtų sumažėjusi. Nepaisant griežtėjusių skolinimo sąlygų, palyginti su praėjusiu laikotarpiu, pastebimas žymus ilgalaikių paskolų įmonėms paklausos padidėjimas (šį pusmetį 64% bankų teigė, kad ilgalaikių paskolų paklausa didėjo, praėjusį pusmetį – tik 36%). Didėjo smulkių ir vidutinių įmonių paskolų paklausa (šia tendenciją teigė pastebėję 45% bankų), didelių įmonių paklausa (atitinkamai 27%). Mažiausiai didėjo trumpalaikių paskolų paklausa (18%).

Prie paskolų paklausos didėjimo prisidėjo visi veiksniai, susiję su įmonių finansavimo poreikiu. Kaip teigė 73 procentai bankų, šį pusmetį labiausiai paskolų paklausą įmonėse skatino kapitalinės investicijos. Atsargų ir apyvartinio kapitalo poreikis buvo antras pagal svarbą veiksnys, lėmęs įmonių paskolų paklausos išaugimą (64%).

Lūkesčiai. Paprašyti įvertinti, kaip pasikeis jų kredito standartai per ateinantį pusmetį, 55 proc. bankų nurodė ketinantys sugriežtinti skolinimo sąlygas. Nė vienas bankas neketino sušvelninti įmonių kreditavimo sąlygų. Paskolų sąlygos smulkioms ir vidutinėms įmonėms buvo vienintelis segmentas, kuriame kredito standartai kitą pusmetį turėtų nepakisti. Kredito standartus didelėms įmonėms ketino sugriežtinti 36 procentai bankų. Kredito standartus trumpalaikėms paskoloms nurodė griežtinsią 18 proc. bankų, ilgalaikėms – 45 proc. bankų. Bankai tikisi, kad kitą pusmetį daugiausiai didės smulkių ir vidutinių įmonių paklausa (45%) ir trumpalaikių paskolų paklausa (45%). Bendra paskolų įmonėms paklausa, bankų nuomone, turėtų augti mažiau negu praėjusį pusmetį (36%).

II. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

Būsto paskolos

Kredito standartai. Šį pusmetį, palyginti su praeitos apklausos duomenimis, toliau sugriežtėjo paskolų būstui įsigyti standartai (žr. 6 pav.). Grynasis procentas bankų, griežtinusių skolinimo sąlygas, buvo 27 procentai, tuo tarpu praėjusį pusmetį tokių buvo 18 procentų.

Vertindami paskolų suteikimą lemiančius veiksnius, bankai nurodė, kad paskolų būstui įsigyti kredito standartų griežtinimą lėmė pablogėjęs rizikos vertinimas, t.y. bankai konservatyviau vertino bendrą ekonominę padėtį ir būsto rinkos perspektyvas. Konkurencijos veiksniai (žr. 7 pav.) ir toliau veikė priešingai, t.y. skatino švelninti kreditavimo standartus, tačiau jų įtaka šį pusmetį buvo mažesnė.

Būsto paskolų namų ūkiams teikimo sąlygos (žr. 8 pav.) rodo, kad bankai sugriežtino beveik visus kredito standartus, išskyrus paskolų terminus, kurie šį pusmetį nežymiai sušvelnėjo (-9%). Didėjo paskolų būstui įsigyti marža (27%), ypač buvo didinama rizikingų paskolų marža (ją pakėlė 55% bankų). Griežtėjo reikalavimai, keliama užstatui (27%).

Paskolų paklausa. Apklausoje dalyvavusių bankų vertinimu, paskolų būstui įsigyti paklausa (11 pav.) per pastarąjį pusmetį didėjo. Kaip ir balandžio mėn. apklausos metu, 45 procentai bankų manė, kad paskolų būstui įsigyti paklausa šiek tiek ar net labai padidėjo.

Veiksny, daugiausiai prisidėjęs prie paskolų būstui įsigyti paklausos išaugimo, buvo vartotojų pasitikėjimas (45%). Būsto rinkos perspektyvų įtaką bankai vertino nevienodai, t.y. dalis bankų manė, kad tai yra paklausą didinantis veiksnys, kiti – kad mažinantis, todėl grynasis rezultatas rodė, kad šis veiksnys neturėjo įtakos paskolų būstui įsigyti paklausai. Kiti veiksniai – padidėjusios gyventojų santaupos, galimybė gauti dalį finansavimo iš kitų bankų – teigiamai veikė paskolų būstui įsigyti paklausą.

Lūkesčiai. Iš 11 apklausoje dalyvavusių bankų nė vienas bankas ateinančių pusmetį neketina švelninti kredito standartų išduodant paskolas būstui įsigyti. Už nedidelį kredito standartų griežtinimą pasisakė 36 procentai apklausoje dalyvavusių bankų. Būsto paskolų paklausos didėjimo tikisi tik 9 procentai bankų, gerokai mažiau negu ankstesniais laikotarpiais.

Vartojimo ir kitos paskolos

Kredito standartai. Vartojimo ir kitoms paskoloms taikomi standartai šį pusmetį nepasikeitė, nes veiksniai, darę įtaką kredito standartams, judėjo priešingomis kryptimis.

Konkurencijos veiksniai (žr. 9 pav.) prisidėjo prie kredito standartų išduodant vartojimo paskolas sušvelninimo (kitų bankų konkurencija -9%, nebankinių institucijų konkurencija -18%), nors šį pusmetį bankų konkurencijos įtaka buvo mažesnė. Toliau blogėjo vartojimo paskolų rizikos vertinimas, ypač lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija (36%), ir kredito gavėjų mokumas (36%). Užstato rizika taip pat buvo vertinama kaip padidėjusi (27%). Padidėjusi rizika bankus skatino griežtinti kreditavimo standartus.

Visos analizuotos vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams sąlygos (žr. 10 pav.), išskyrus šių paskolų terminus, šį pusmetį griežtėjo. Vartojimo ir kitų paskolų marža, iki šiol visais laikotarpiais mažėjusi, šį pusmetį padidėjo (45%). Ypač maržos buvo didinamos rizikingoms paskoloms (73%).

Paskolų paklausa. Vartojimo ir kitų paskolų paklausa (žr. 11 pav.), bankų apklausos duomenimis, ir toliau sparčiai didėjo (73%). Kaip ir ankstesnis laikotarpiais, didžiausią įtaką vartojimo ir kitų paskolų paklausai darė vartotojų pasitikėjimas (64%) ir noras įsigyti ilgo vartojimo prekes, tokias kaip automobiliai, baldai ir pan. (64%). Kaip ir balandžio mėn. apklausos metu, vertybinių popierių įsigijimas turėjo teigiamą įtaką (27%) namų ūkių paskolų paklausos didėjimui.

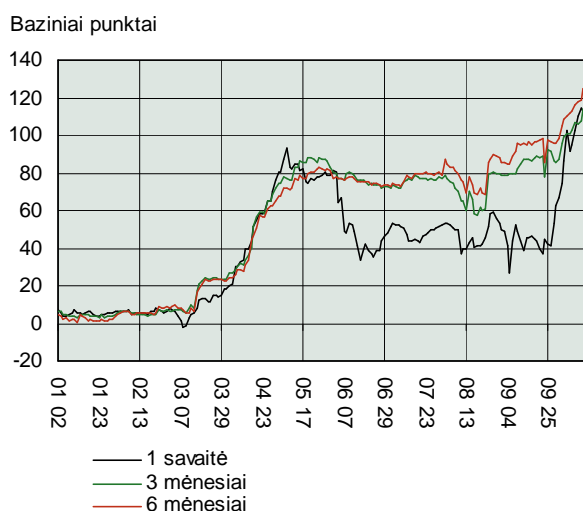
Lūkesčiai. Atsakydami į klausimą dėl kredito standartų griežtinimo vartojimo ir kitoms paskoloms kitą pusmetį, komerciniai bankai teigė, kad kredito standartai toliau griežtės (55%), tačiau nė vienas bankas nemanė, kad vartojimo ir kitų paskolų paklausa sumažės. Bankų teigimu, šių paskolų paklausa kitą pusmetį turėtų didėti (55%), tačiau didėjimo besitikinčių bankų šios apklausos metu buvo kiek mažiau (balandžio mėn. augimą numatė 73% bankų).

III. KITI KLAUSIMAI

2007 m. pastebimai padidėjo Lietuvos vidutinių tarpbankinių palūkanų normų litais VILIBOR ir Europos tarpbankinių palūkanų normų eurais EURIBOR skirtumas. Pavyzdžiui, 2007 m. pradžioje 6 mėnesių VILIBOR ir EURIBOR skirtumas buvo 4 baziniai punktai, o spalio 15 d. – 126 baziniai punktai. Šis atotrūkis ypač didėjo šių metų balandžio mėnesį ir rugsėjo mėn. pabaigoje bei spalio mėn. pradžioje. Atsižvelgiant į tai, bankams buvo pateiktas klausimas, kokios, jų vertinimu, buvo pagrindinės priežastys, nulėmusios VILIBOR ir EURIBOR skirtumo augimą.

VILIBOR ir EURIBOR skirtumas

Šaltiniai: Lietuvos bankas; www.euribor.org

Atidėjus euro įvedimą, buvo išaugęs įmonių ir gyventojų skolinimasis nacionaline valiuta. Tai viena iš svarbiausių priežasčių, kurią minėjo daugelis bankų, nes ji atitinkamai nulėmė vidutinių tarpbankinių palūkanų normų litais VILIBOR didėjimą. 2007 m. pradžioje labiau susirūpinus dėl Latvijos ekonomikos tvarumo ir galimo perkaitimo, investuotojų nuotaikų pokyčiai turėjo įtakos ir palūkanų normų dinamikai Lietuvoje. Be to, kai kurie bankai taip pat pažymėjo, kad skolinimosi ir vartojimo apimčiai nemažėjant, ekonomikos augimui liekant labai sparčiam, išryškėjo ekonomikos nesubalansuotumas ir padidėjo infliacija. Taip pat bankai pradėjo griežčiau vertinti skolininkų riziką. Taigi šie veiksniai lėmė spartų litais denominuotų finansinių išteklių kainos, t.y. palūkanų normų, didėjimą.

VILIBOR ir EURIBOR skirtumo didėjimas pastaraisiais mėnesiais taip pat susijęs su kilusiais neramumais ir likvidumo trūkumu pasaulio finansų rinkose dėl problemų JAV rizikingų paskolų sektoriuje. Viena vertus, tai iš pradžių pastūmėjo į viršų tiek VILIBOR, tiek EURIBOR. Kita vertus, įvairių šalių centrinių bankų pradėtos teikti likvidumo paskolos bankams, rugsėjo 18 d. JAV rezervų banko sumažinta bazinė palūkanų norma, o ECB – nepadidinta – sumažino investuotojų baimę dėl pasaulinės finansų sektoriaus likvidumo krizės. Spalio mėn. EURIBOR sumažėjo, tačiau VILIBOR toliau po truputį kilo dėl minėtų priežasčių, o VILIBOR ir EURIBOR skirtumas dar padidėjo.

Lėšos iš patrunuojančių bankų yra reikšmingas Lietuvos bankų finansavimo šaltinis. Pastaruoju metu pasaulio finansų rinkose kilę neramumai lėmė likvidumo trūkumą Europos tarpbankinėje rinkoje ir išaugusią tokių finansinių išteklių kainą. Taigi skolinimasis iš patrunuojančių bankų yra galimas likvidumo krizės pasaulio finansų rinkose poveikio perdavimo šalies ekonomikai kanalas. Bankų buvo klausama, ar pasikeitė iš patrunuojančių bankų gaunamų išteklių kaina, kaip ji gali pasikeisti per artimiausią pusmetį ir ar gali būti pradėta riboti bankui teikiamų finansinių išteklių mastas.

4 iš 7 bankų, turinčių patrunuojančius užsienio bankus, nurodė, kad patrunuojančių bankų teikiamų finansinių išteklių kaina nepakito. Kituose bankuose tokių išteklių kaina padidėjo. Tarp respondentų vyravo nuomonė, kad artimiausiu metu patrunuojančių bankų skolinimų išteklių kaina neturėtų pakisti, tačiau ji išlieka priklausoma nuo situacijos tarptautinėse finansų rinkose. Visi bankai nurodė, kad jie neturi pagrindo arba informacijos manyti, kad patrunuojančių bankų teikiamų lėšų mastas galėtų pasikeisti (sumažėti).

Nepaisant didesnių palūkanų, mokamų už paskolas litais, paskolas litais paėmusių bankų klientai neturėjo didesnių sunkumų gražinti paskolas, palyginti su klientais, paėmusiais paskolas eurais, tačiau dalis klientų, reaguodami į pakitusius mokėjimus, nusprendė pakeisti paskolos valiutą. Šis reiškinys buvo labiau paplitęs tarp gyventojų – daugiau kaip pusė (55%) bankų nurodė, kad paskolų valiutos keitimo tendencija buvo pastebima. Įmonės buvo mažiau linkusios reaguoti į palūkanų normos pokyčius – tik 36 proc. bankų teigė, kad paskolų valiutos keitimo tendencija buvo matoma paskolų įmonėms segmente. Mažiau pastebimą įmonių reakciją galėjo lemti tai, kad, palyginti su gyventojų paskolomis, didesnė dalis įmonių paskolų yra suteikta eurais. Be to, litais suteiktos paskolos įmonėms įprastai yra skirtos apyvartinėms lėšoms, reikalingoms Lietuvoje, todėl mažesnės palūkanos eurais gali neatsverti valiutos keitimo išlaidų.

Bendras įmonių ir namų ūkių finansinės padėties vertinimas, palyginti su prieš tai buvusiu pusmečiu, kiek pakito. Bankai optimistiškiau ėmė vertinti įmonių finansinę būklę, o namų ūkių padėtį vertino kiek konservatyviau. Šios apklausos metu 64 procentai bankų teigė, kad įmonių padėtis yra stabili, 36 procentai manė, kad ji gerėja. Namų ūkių finansinę būklę 73 procentai bankų vertino kaip stabilia, 18 procentų teigė, kad ji gerėja, o 9 procentai – kad blogėja.

Siekiant išsiaiškinti viso paskolų portfelio kokybės kaitos priežastis, bankų buvo klausama, ar pastaruoju metu buvo pastebėta, kad daugėja vėluojančių atlikti mokėjimus klientų. 55 procentai bankų teigė tokio reiškinio nepastebėję. Apibendrinti daugumos kitų bankų atsakymai rodo, kad didžiausią polinkį didėti turėjo vėluojančių atlikti mokėjimus fizinių asmenų skaičius. Be to, 55 procentai apklausos respondentų nurodė, kad nėra stipraus pagrindo tikėtis paskolų portfelio kokybės pablogėjimo arba vėluojančių mokėti klientų skaičiaus padidėjimo per artimiausią pusmetį. Kiti bankai atkreipė dėmesį į tai, kad vėluojančių mokėti klientų skaičius ir bankų paskolų kokybė gali pablogėti dėl didėjančios kintamos palūkanų normų dalies (t.y. bazinės palūkanų normos didėjimo) ir dėl infliacijos išaugusių namų ūkių vartojimo išlaidų, nes tai gali lemti klientų mokumo pablogėjimą.

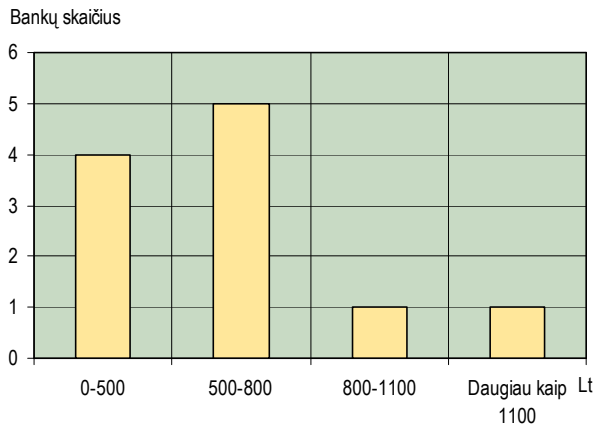

Įmonių kofinansavimas. ES lėšos, skirtos įvairiems įmonių projektams, yra alternatyvus pelnui ir paskoloms finansavimo šaltinis. Šios apklausos metu bankai buvo paprašyti atsakyti į klausimą, kiek paskolų, palyginti su visu paskolų įmonėms portfeliu, sudaro paskolos, suteikiamos kaip papildomos lėšos ES remiamiems projektams finansuoti. Nors dalis bankų dėl statistikos duomenų trūkumo negalėjo atsakyti į šį klausimą, gauti atsakymai parodė, kad šių paskolų dalis yra nedidelė ir nereikšminga, t.y. neviršija 15 procentų įmonėms suteiktų paskolų portfelio.

Vertindami būsto kainų pokyčius, dauguma (64%) bankų buvo linkę manyti, kad per artimiausią pusmetį būsto kainos neturėtų kisti. 27 procentai bankų teigė, kad būsto kainos dar galėtų kilti apie 2–10 procentų, tuo tarpu 9 procentai bankų artimiausią pusmetį tikisi 5–10 procentų kainų sumažėjimo.

Būsto paskolos ir užstato santykis 2007 m. nežymiai didėjo, palyginti su ankstesniais laikotarpiais, ir daugelyje bankų (su tam tikromis išimtimis) vidutiniškai buvo 60–70 procentų. Laikotarpis, per kurį bankai pervesdavo būsto paskolos lėšas po sutarties pasirašymo, buvo gana įvairus – nuo kelių dienų iki maksimalaus 2,5 metų termino (kai finansuojamas būstas dar statomas). Finansuojant naujos statybos būstą, lėšų pervedimas į pardavėjo sąskaitą dažniausiai truko iki 1 mėnesio. Minimali suma mėnesiui, kuri turi likti vienam šeimos nariui, atskaičius būsto paskolos ir palūkanų mokėjimus, bankuose taip pat skyrėsi. Keletas bankų taikė minimalius reikalavimus, analogiškus numatytiems UAB „Būsto paskolų draudimas“ (500 Lt vienam žmogui trijuose didžiuosiuose miestuose, 400 Lt kituose miestuose, jei būsto paskolą ima vienas asmuo), tačiau dauguma bankų taikė griežtesnius reikalavimus. Dalis bankų, ypač taikančių švelnesnius reikalavimus, ketino juos peržiūrėti ir padidinti.

Minimalios pajamų sumos, kuri turi likti asmeniui, atskaičius būsto paskolos ir palūkanų mokėjimus (suteikiant paskolą būstui įsigyti vienam asmeniui Vilniaus mieste), histograma

3. Atsakymų į atskirus klausimus rezultatai

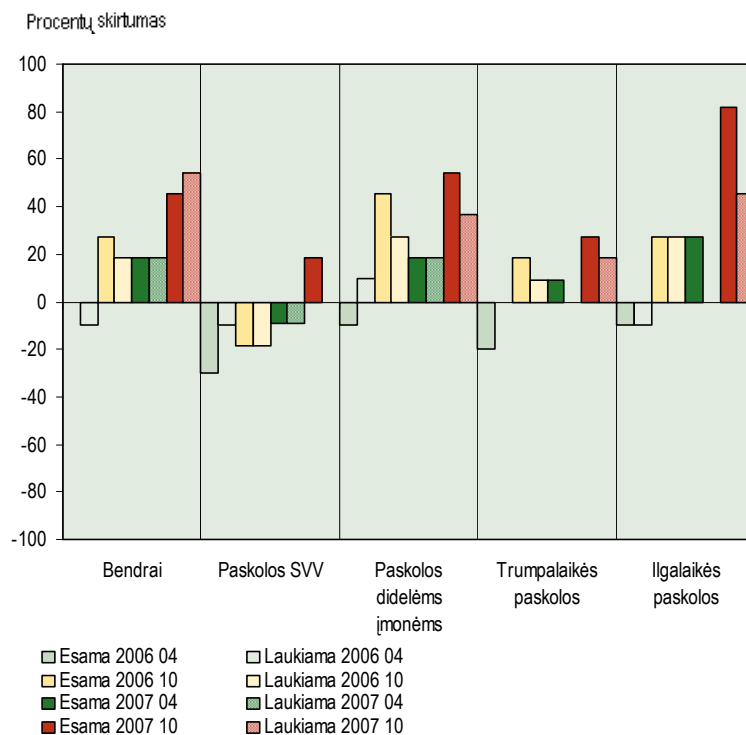
I. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

1. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko kredito standartai, taikomi paskoloms ir įmonių kredito linijoms?

	Bendrai	Paskolos SVV ²	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtėjo	0	0	0	0	0
Šiek tiek sugriežtėjo	45	27	55	36	82
Beveik nepakito	55	64	45	55	18
Šiek tiek sušvelnėjo	0	9	0	9	0
Labai sušvelnėjo	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	45	18	55	27	82
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, „labai sugriežtėjo“, „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“, „labai sušvelnėjo“, procentų sumų skirtumas.

1 pav. Kredito standartų, taikomų paskoloms ir įmonių kredito linijoms, pokytis

² Smulkiam ir vidutiniam verslui.

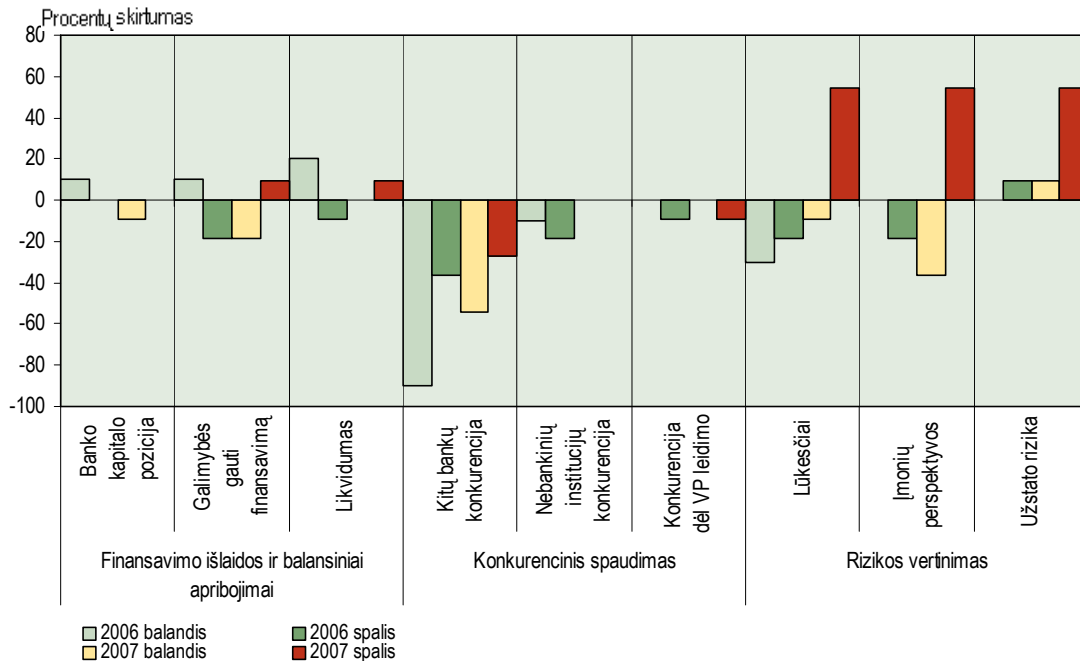

2. Kaip toliau išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko kredito standartus, taikomus suteikiant paskolas ir kredito linijas įmonėms (bendrai, neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai apribojimai							
Išlaidos, susijusios su Jūsų banko kapitalo pozicija	0	9	64	9	0	18	0
Jūsų banko galimybės gauti finansavimą iš rinkos (trumpalaikį arba ilgalaikį)	0	27	27	18	0	27	9
Jūsų banko likvidumo pozicija	0	9	64	0	0	27	9
b) Konkurencinis spaudimas							
Kitų bankų konkurencija	0	0	64	27	0	9	-27
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	82	0	0	18	0
Konkurencija, kylanti dėl įmonių galimybių gauti finansavimą leidžiant VP	0	0	73	9	0	18	-9
c) Rizikos vertinimas							
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	0	64	18	9	0	9	55
Pramonės šakos arba konkrečių įmonių perspektyvos įvertinimas	9	55	18	9	0	9	55
Užstato rizika	0	55	27	0	0	9	55

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „--“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo), „-“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo) ir sumos „+“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo), „+“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo skirtumas). NT – netaikoma, 0 – prisidėjo prie to, kad kredito standartai išliktų tokie patys.

2 pav. Veiksniai, darantys įtaką kredito standartams, teikiant paskolas ir kredito linijas įmonėms

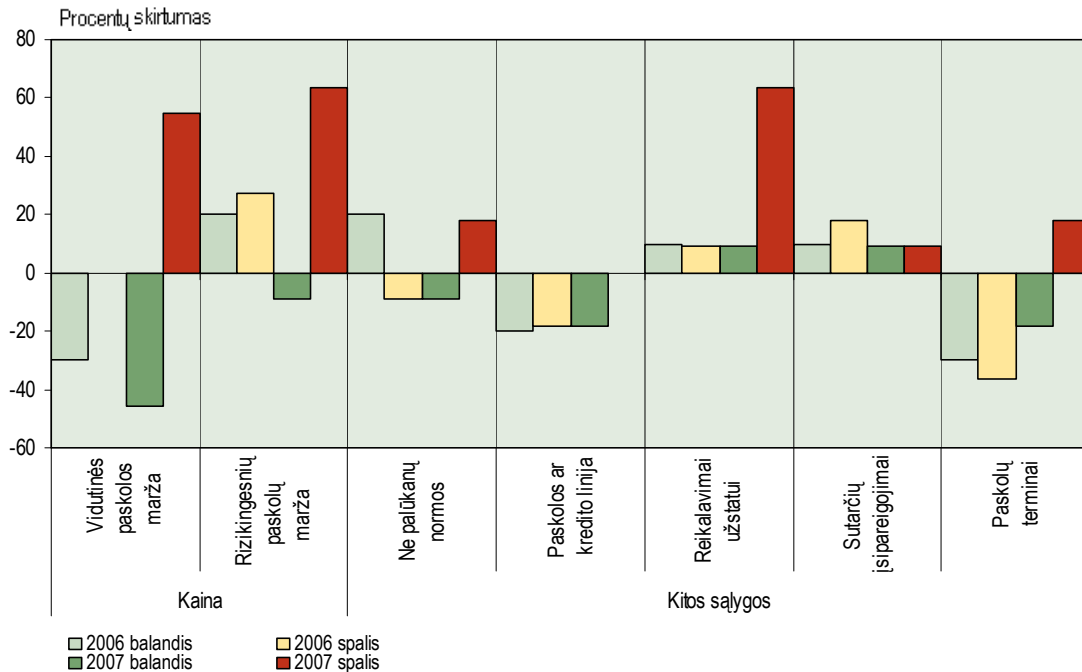

3. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygos?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Kaina							
Jūsų banko vidutinės paskolos marža	0	55	45	0	0	0	55
Jūsų banko rizikingesnių paskolų marža	0	64	36	0	0	0	64
b) Kitos sąlygos							
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	18	82	0	0	0	18
Paskolos arba kredito linijos dydis	0	9	82	9	0	0	0
Reikalavimai, keliami užstatui	0	64	36	0	0	0	64
Paskolų sutarčių įsipareigojimai	0	9	91	0	0	0	9
Paskolų terminai	0	18	82	0	0	0	18

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai sugriežtėjo), „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) ir sumos „+“ (labai sušvelnėjo), „+“ (šiek tiek sušvelnėjo) skirtumas.

3 pav. Paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygų pokytis

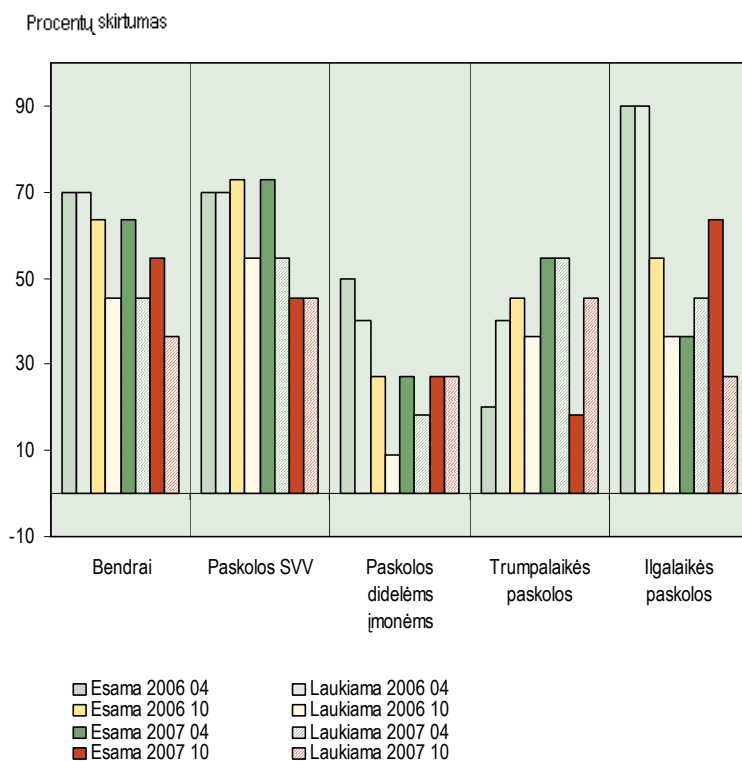

4. Kaip pasikeitė paskolų ir įmonių kredito linijų paklausa Jūsų banke (nepaisant įprastų sezoninių svyravimų)?

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažėjo	0	0	0	0	0
Šiek tiek sumažėjo	0	0	0	0	0
Beveik nepakito	45	55	73	82	36
Šiek tiek padidėjo	45	27	9	9	36
Labai padidėjo	9	18	18	9	27
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	55	45	27	18	64
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“, „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“, „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas.

4 pav. Paskolų ir įmonių kredito linijų paklausos pokytis

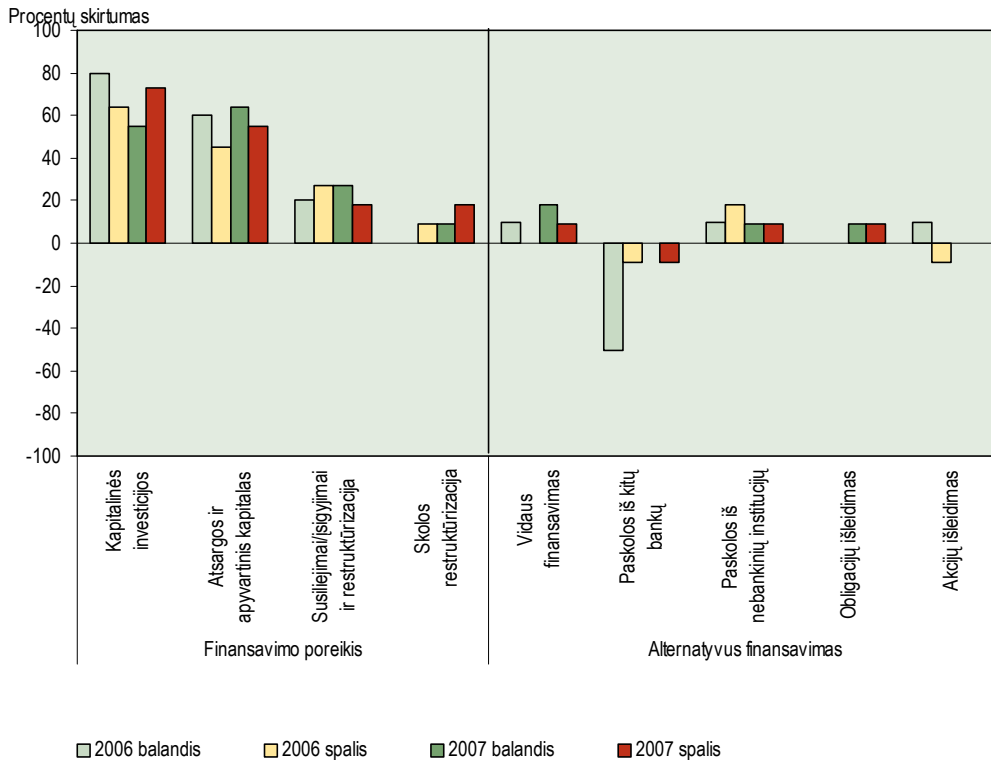

5. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų ir įmonių kredito linijų paklausą (bendrai, neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo poreikis							
Kapitalinės investicijos	0	0	18	64	9	9	73
Atsargos ir apyvartinis kapitalas	0	0	36	55	0	9	55
Susiliejimai (įsigijimai) ir restruktūrizacija	0	0	73	18	0	9	18
Skolos restruktūrizacija	0	0	73	18	0	9	18
b) Alternatyvus finansavimo panaudojimas							
Vidaus finansavimas	0	0	82	9	0	9	9
Paskolos iš kitų bankų	0	27	45	18	0	9	-9
Paskolos iš nebankinių institucijų	0	0	73	9	0	18	9
Obligacijų išleidimas	0	0	64	9	0	27	9
Akcijų išleidimas	0	0	64	0	0	36	0

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui), „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos didėjimui) ir sumos „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui), „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) skirtumas.

5 pav. Paskolų ir įmonių kredito linijų paklausos veiksniai

6. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko kredito standartai, taikomi teikiant paskolas ir įmonių kredito linijas

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sugriežtės	55	9	36	18	45
Beveik nepakis	45	82	64	82	55
Šiek tiek sušvelnės	0	9	0	0	0
Labai sušvelnės	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	55	0	36	18	45
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“, „šiek tiek sugriežtės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“, „labai sušvelnės“, procentų sumos skirtumas.

7. Prašome įvertinti, kaip pakis paskolų ir įmonių kredito linijų paklausa per kitą pusmetį (išskyrus įprastinius sezoninius svyravimus)

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sumažės	9	0	0	9	9
Beveik nepakis	45	55	73	36	55
Šiek tiek padidės	45	45	27	55	27
Labai padidės	0	0	0	0	9
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	36	45	27	45	27
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11	11	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“, „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“, „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas.

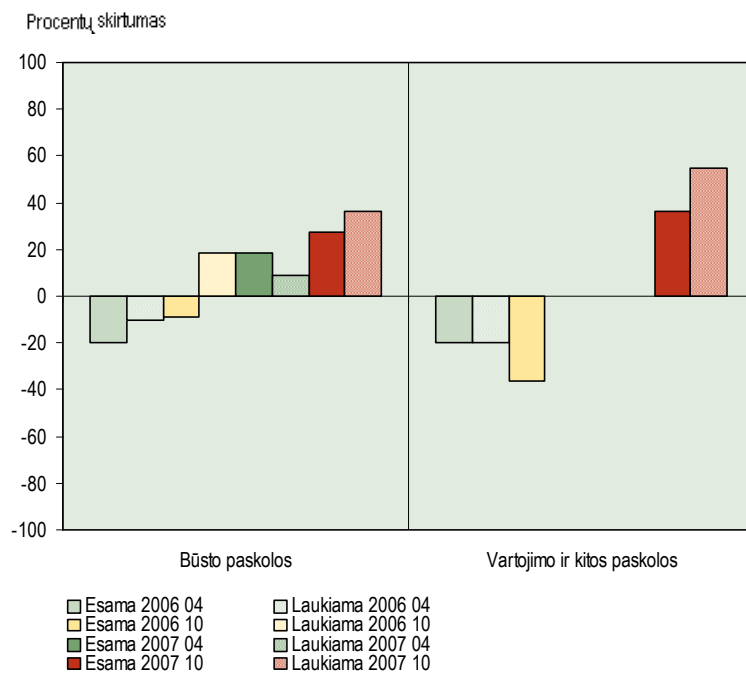
II. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

8. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko kredito standartai, taikomi teikiant paskolas namų ūkiams?

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtėjo	0	9
Šiek tiek sugriežtėjo	36	36
Beveik nepakito	55	45
Šiek tiek sušvelnėjo	9	9
Labai sušvelnėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	27	36
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“, „šiek tiek sugriežtėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“, „labai sušvelnėjo“, procentų sumos skirtumas.

6 pav. Kredito standartų, taikomų teikiant paskolas namų ūkiams, pokytis

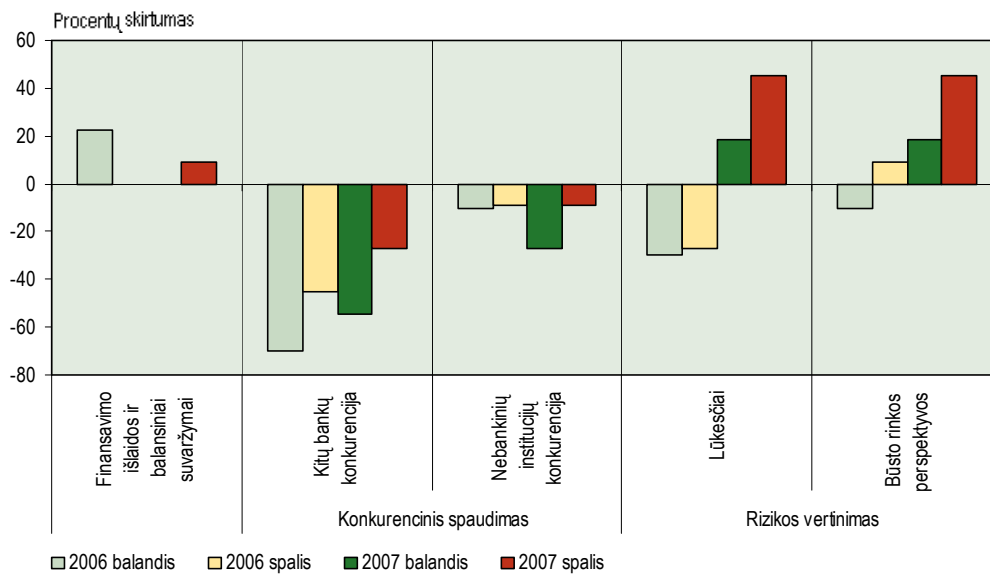

9. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko kredito standartus, taikomus teikiant būsto paskolas namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	0	9	82	0	0	9	9
b) Konkurencinis spaudimas							
Kitų bankų konkurencija	0	0	64	27	0	9	-27
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	73	9	0	18	-9
c) Rizikos vertinimas							
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	0	55	27	9	0	9	45
Būsto rinkos perspektyvos	0	55	27	9	0	9	45

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo), „-“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo) ir sumos „+ +“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo), „+“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo) skirtumas. NT – netaikoma, 0 – prisidėjo prie to, kad kredito standartai išliktų tokie patys.

7 pav. Kredito standartų, teikiant būsto paskolas namų ūkiams, veiksniai

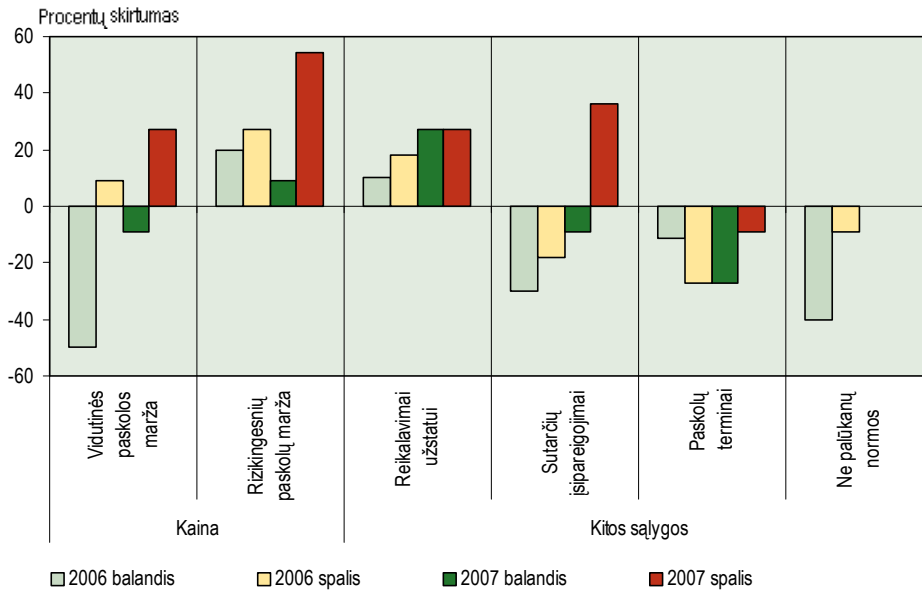

10. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko būsto paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Kaina							
Jūsų banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža = sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža = sąlygos sušvelnėjo)	0	36	55	9	0	0	27
Jūsų banko rizikingų paskolų marža	0	64	27	9	0	0	55
b) Kitos sąlygos							
Reikalavimai, keliami užstatui	0	27	73	0	0	0	27
Paskolos ir užstato vertės santykis	0	36	64	0	0	0	36
Paskolų terminai	0	9	73	18	0	0	-9
Ne patikimų normų pokyčiai	0	9	82	9	0	0	0

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „--“ (labai sugriežtėjo), „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) ir sumos „+“ ++“ (labai sušvelnėjo), „+“ (šiek tiek sušvelnėjo) skirtumas).

8 pav. Būsto paskolų namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

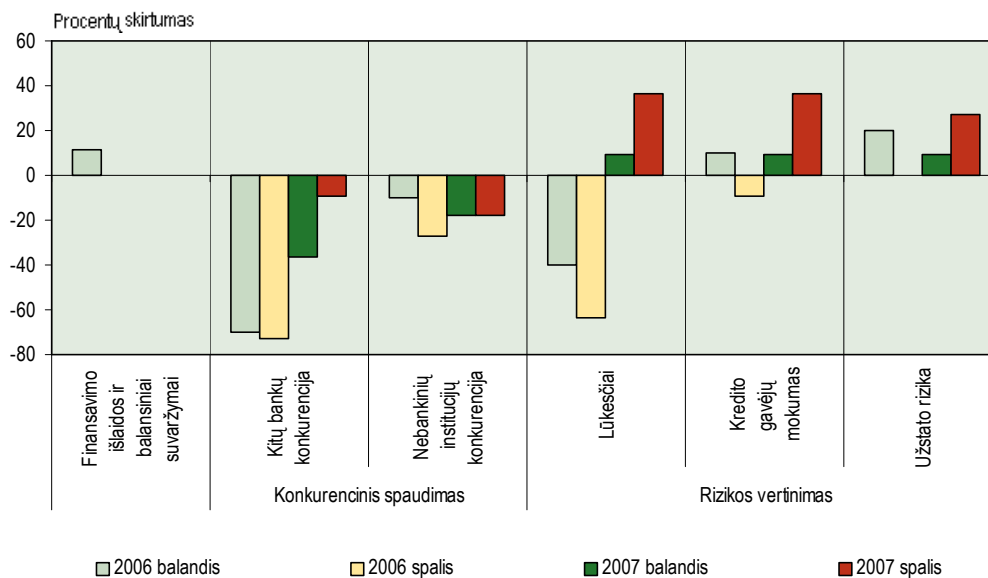

11. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko kredito standartus, taikomus teikiant vartojimo ir kitokias paskolas namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	0	0	91	0	0	9	0
b) Konkurencinis spaudimas							
Kitų bankų konkurencija	0	9	64	18	0	9	-9
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	73	18	0	9	-18
c) Rizikos vertinimas							
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	0	45	36	9	0	9	36
Kredito gavėjų mokumas	0	36	55	0	0	9	36
Užstato rizika	0	27	55	0	0	18	27

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „--“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo), „-“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sugriežtinimo) ir sumos „+“ (labai prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo), „++“ (iš dalies prisidėjo prie kredito standartų sušvelninimo) skirtumas. NT – netaikoma, 0 – prisidėjo prie to, kad kredito standartai išliktų tokie patys.

9 pav. Kredito standartų, taikomų vartojimo ir kitoms namų ūkių paskoloms, veiksniai

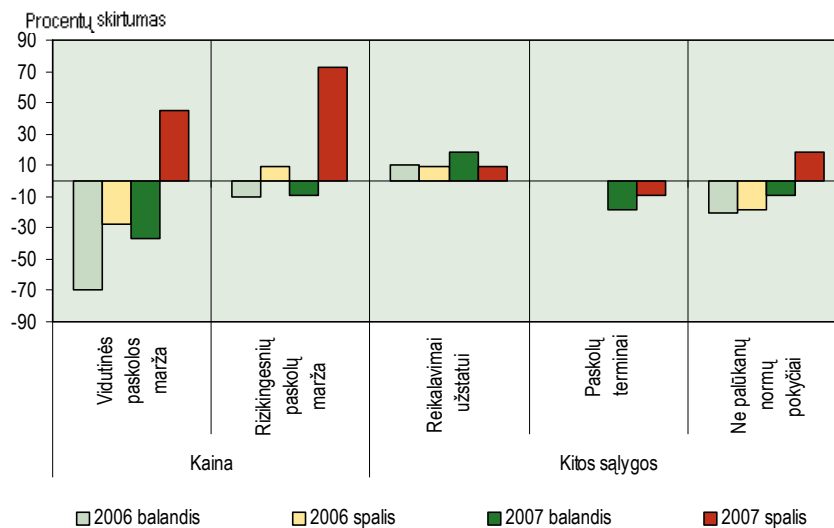

12. Kai per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Kaina							
Jūsų banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža = sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža = sąlygos sušvelnėjo)	0	55	27	9	0	9	45
Jūsų banko rizikingų paskolų marža	0	73	18	0	0	9	73
b) Kitos sąlygos							
Reikalavimai, keliami užstatui	0	18	55	9	0	18	9
Paskolų terminai	0	0	82	9	0	9	-9
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	18	73	0	0	9	18

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „-“ (labai sugriežtėjo), „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) ir sumos „+“ (labai sušvelnėjo), „+“ (šiek tiek sušvelnėjo) skirtumas.

10 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

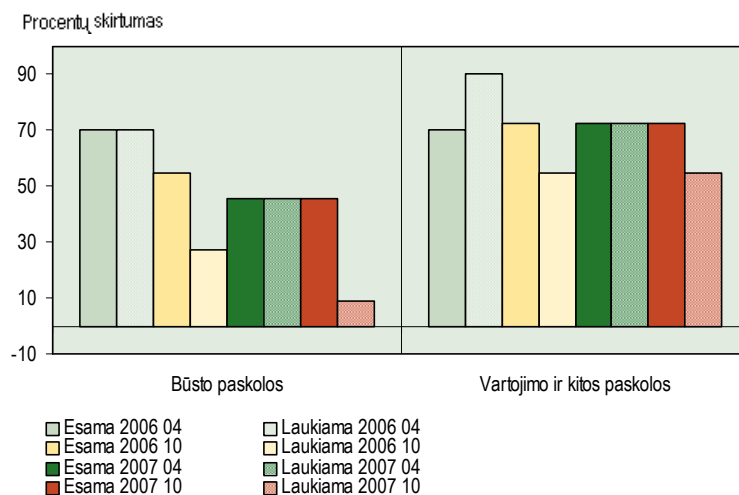

13. Kaip pasikeitė paskolų namų ūkiams paklausa Jūsų banke (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažėjo	0	0
Šiek tiek sumažėjo	9	9
Beveik nepakito	36	9
Šiek tiek padidėjo	45	73
Labai padidėjo	9	9
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	45	73
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių labai padidėjo, „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“, „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas.

11 pav. Paskolų namų ūkiams paklausos pokytis

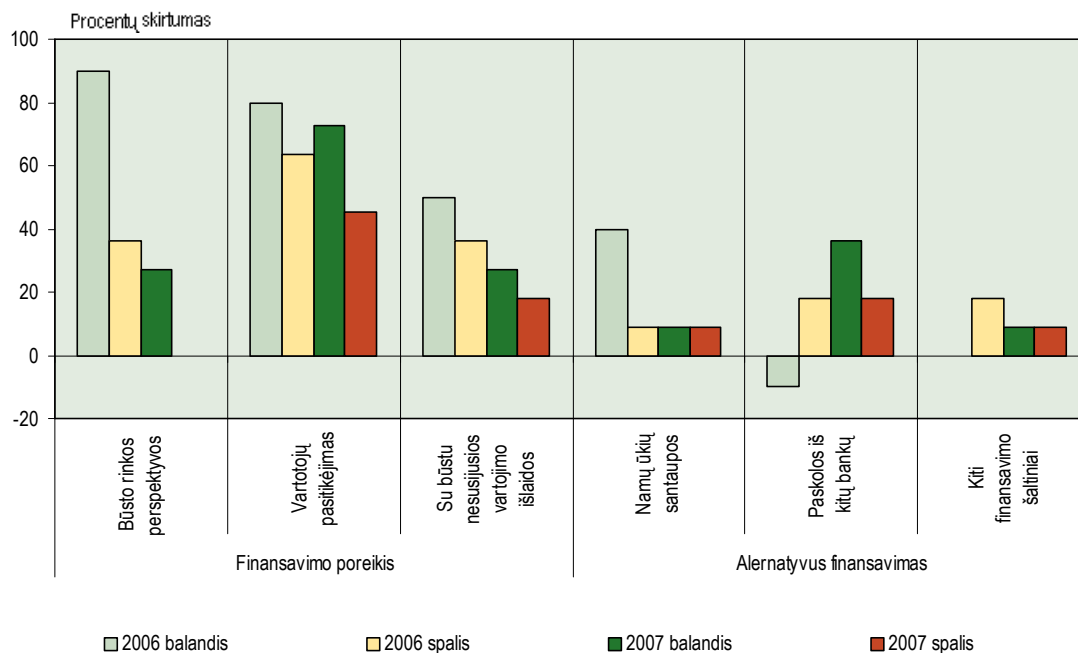

14. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko būsto paskolų namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo poreikis							
Būsto rinkos perspektyvos	0	18	55	18	0	9	0
Vartotojų pasitikėjimas	0	0	45	36	9	9	45
Su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos	0	9	55	27	0	9	18
b) Alternatyvus finansavimo naudojimas							
Namų ūkių santaupos	0	0	82	9	0	9	9
Paskolos iš kitų bankų	0	9	55	27	0	9	18
Kiti finansavimo šaltiniai	0	0	82	9	0	9	9

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip sumos „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui), „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) ir sumos „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui), „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) skirtumas.

12 pav. Būsto paskolų namų ūkiams paklausos veiksniai

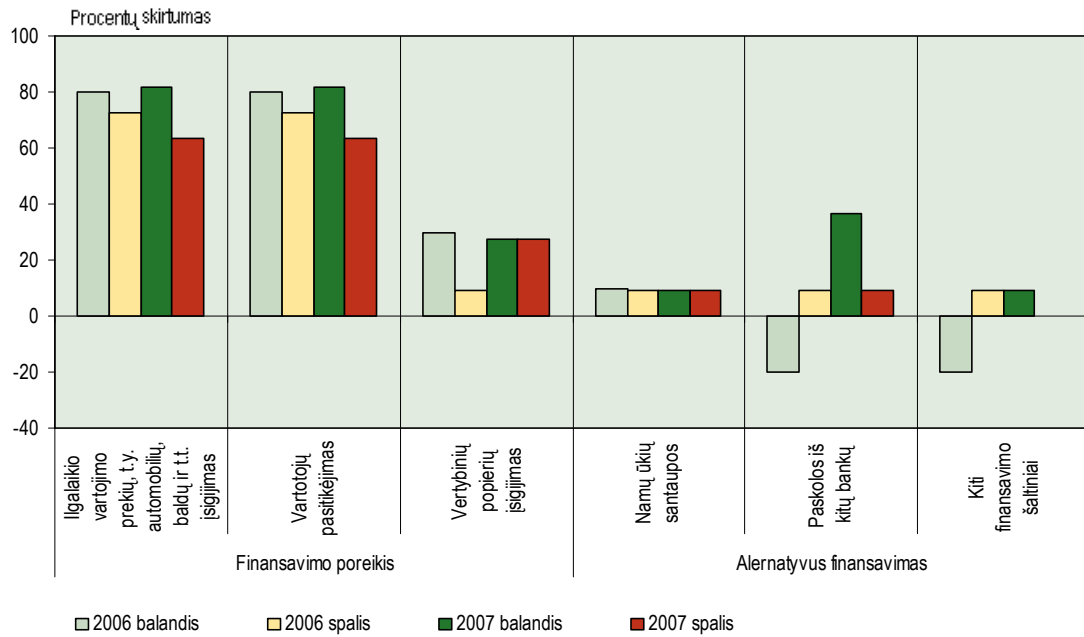

15. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	NT	Procentų skirtumas
a) Finansavimo poreikis							
Ilgalaikio vartojimo prekių, t. y. automobilių, baldų ir t. t. įsigijimas	0	0	27	64	0	9	64
Vartotojų pasitikėjimas	0	0	27	64	0	9	64
Vertybinių popierių įsigijimas	0	0	64	27	0	9	27
b) Alternatyvaus finansavimo naudojimas							
Namų ūkių santaupos	0	0	82	9	0	9	9
Paskolos iš kitų bankų	0	18	45	27	0	9	9
Kiti finansavimo šaltiniai	0	9	73	9	0	9	0

Pastaba. Procentų skirtumas apibūdinamas kaip sumos „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui), „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos didėjimui) ir sumos „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui), „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) skirtumas.

13 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausos veiksniai

16. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko kredito standartai, taikomi teikiant paskolas namų ūkiams

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtės	0	0
Šiek tiek sugriežtės	36	55
Beveik nepakis	64	45
Šiek tiek sušvelnės	0	0
Labai sušvelnės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	36	55
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“, „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“, „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas.

17. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa

	Būsto paskolos	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažės	0	0
Šiek tiek sumažės	9	0
Beveik nepakis	73	45
Šiek tiek padidės	9	45
Labai padidės	9	9
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	9	55
Bankų, dalyvavusių apklausoje, skaičius	11	11

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“, „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“, „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas.

Apžvalgą parengė Lietuvos banko Ekonomikos departamento Finansinio stabilumo skyrius. Už apžvalgos parengimą atsakingi asmenys:

Mindaugas Leika
Tel. (8-5) 268 0138
Faks. (8-5) 212 4423
Milda Valentinitė
Tel. (8-5) 268 0142
Faks. (8-5) 212 4423